WIKIPEDIA

Taja lingvo

La **taja lingvo** (taje: ภาษาไทย *phasa thai*), **tajlanda taja**, historie en Esperanto por diferencigo foje nomita **siama lingvo**,[1] lingvo paroliĝas en Tajlando. Ĝi estas unu el la tajaj lingvoj kaj havas 5 tonojn. La siama skribsistemo estas abugido, alinome alfasilabaro. La termo "taja lingvo" povas identiĝi kun taja lingvaro enhavanta isanan lingvon en la isana regiono, la laŭan en Laoso, la ĝŭangan kaj la dajan en Ĉinio kaj Vjetnamio, ktp.

Taja	
ภาษาไทย phasa thaj	
Parolata en	Tajlando
Parolantoj	20 490 000
Denaskaj parolantoj	>65 milionoj
Skribo	Tajlanda skribo
Lingvistika klasifiko	
Kradaja lingvaro	
Taja lingvaro	
Sudokcidenta taja lingvaro	
taja lingvo	
Oficiala statuso	
Oficiala lingvo en	Tajlando
Lingvaj kodoj	
Lingvaj kodoj	
ISO 639-1	th
ISO 639-2	tha
ISO 639-3	tha
SIL	THA
Glottolog	thai1261
Angla nomo	Thai
Franca nomo	thaï
Vikipedio	

Enhavo

Tonoj

Vokaloj
- Monoftongoj
- Paroj de Longaj kaj Mallongaj Monoftongoj
- Diftongoj
- Triftongoj

Konsonantoj

Historio
- Malnova Taja

Referencoj

Aliaj projektoj

Tonoj

Tono	Siama	Ekzemplo	Fonema	Fonetika	Signifo de la ekzemplo
meza	สามัญ	นา	nāː	naː˧	*rizejo*
malalta	เอก	หน่า	nàː	naː˨˩	*(kromnomo)*
malleviĝanta	โท	หน้า	nâː	naː˥˧	*vizaĝo*
alta	ตรี	น้า	náː	naː˧˥	*onkl(in)o (pli juna ol oniaj gepatroj)*
leviĝanta	จัตวา	หนา	nǎː	naː˩˧˩	*dika*

Vokaloj

Monoftongoj

	Antaŭa		Malantaŭa			
	malronda		malronda		ronda	
	mallonga	longa	mallonga	longa	mallonga	longa
Fermata	i ˩˩	iː ˩˩	ɯ ˥˥	ɯː ˥˥	u ˩˩	uː ˥˥
Fermata-Meza	e ˧˩˧	eː ˧˩	ɤ ˧˩˧	ɤː ˧˩˧	o ˧˥˧	oː ˧˥
Malfermata-Meza	ɛ ˧˥˧	ɛː ˧˥			ɔ ˧˥˧	ɔː ˧˥˧
Malfermata			a ˥˧˥, ˥˥	aː ˥˧˥		

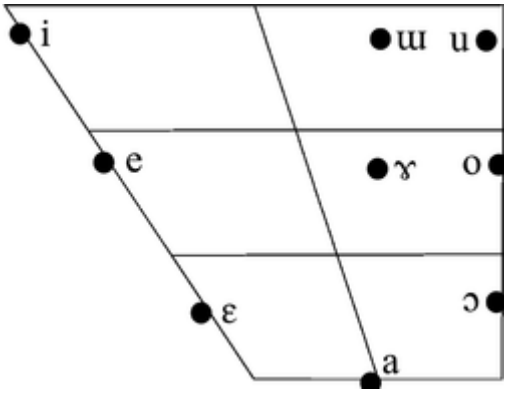

Siamaj monoftongoj.

Paroj de Longaj kaj Mallongaj Monoftongoj

Longa				Mallonga			
Siama	**IFA**		**Signifo de la ekzemplo**	**Siama**	**IFA**		**Signifo de la ekzemplo**
–˥˥˥	aː	fǎːn	'tranĉi'	–˧˥˧	a	fǎn	'sonĝi'
–˥˥˩	iː	krìːt	'tondi'	–˥˥˩	i	krìt	'ponardo'
–˥˥˥	uː	sùːt	'enspiri'	–˥˥˥	u	sùt	'plej malantaŭa'
˧˩–	eː	ʔēːn	'kliniĝi'	˧˩–˧˥˧	e	ʔēn	'ligamento'
˧˥˧–	ɛː	pʰɛ́ː	'venkiĝi'	˧˥˧–˧˥˧	ɛ	pʰɛ́ʔ	'kapro'
–˥˥˥	ɯː	kʰɯ̂ːn	'ondo'	–˥˥˥	ɯ	kʰɯ̂n	'leviĝi'
˧˩–˧˥˧	ɤː	dɤ̌ːn	'marŝi'	˧˩–˧˥˧˥	ɤ	ŋɤ̌n	'arĝento'
˥˧˥–	oː	kʰôːn	'faligi'	˥˧˥–˧˥˧˥	o	kʰôn	'viskoza'
–˧˥˧	ɔː	klɔːŋ	'tamburo'	˧˩–˧˥˧˥	ɔ	klɔ̀ŋ	'skatolo'

Diftongoj

Longa		Mallonga	
Siama	**IFA**	**Siama**	**IFA**
–˥˥˩	aːj	˥˧˥–*, ˥˩˩–*, ˥˧˥–˥˥˩	aj
–˥˥˥˧˥	aːw	˧˩–˥˥˥*	aw
˧˩–˥˥˩	iːa	˧˩–˥˥˩˧˥	ia
–	–	–˥˥˥˧˥	iw
–˥˥˥˧˥	uːa	–˥˥˥˧˥˧˥	ua
–˥˥˥˥˩	uːj	–˥˥˥˥˩	uj
˧˩–˥˥˥˧˥	eːw	˧˩–˥˥˥˧˥	ew
˧˥˧–˥˥˥˧˥	ɛːw	–	–
˧˩–˥˥˥˧˥˧	ɯːa	–	–
˧˩–˥˥˩	ɤːj	–	–
–˧˥˧˥˥˩	ɔːj	–	–
˥˧˥–˥˥˩	oːj	–	–

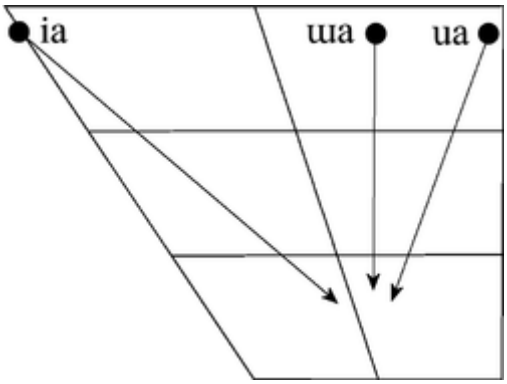

Siamaj diftongoj.

Triftongoj

Siama	IFA
เ–ยว	iow
–วย	uɛj
เ–อย	ɯɛj

Konsonantoj

	Bilabiala			Labiodenta	Alveola			Postalveola		Palatala	Velara			Glota
Nazala			m ม				n ณ,น						ŋ ง	
Ploziva	p ป	pʰ ผ,พ,ภ	b บ		t ฏ,ต	tʰ ฐ,ฑ*,ฒ,ถ,ท,ธ	d ฎ,ฑ*,ด				k ก	kʰ ข,ฃ,ค,ฅ,ฆ		ʔ อ**
Frikativa				f ฝ,ฟ	s ซ,ศ,ษ,ส									h ห,ฮ
Afrikata								tɕ จ	tɕʰ ฉ, ช, ฌ					
Trila							r ร							
Aproksimanta										j ญ,ย			w ว	
Flanka aproksimanta							l ล,ฬ							

Historio

Taja Lingvo havas suferitaj multaj grava soni ŝanĝoj. Multaj el tiuj ŝanĝoj, en terminoj de konsonantoj kaj tono, okazis inter la tempo kie Malnova Taja Lingvo estis unua skribita kaj la ĉeestanta Taja Lingvo. ĉi ŝanĝoj estes vidita en la ortografio.

Malnova Taja

Malnova Taja havas tri-maneiro tono distingo por vivi silaboj (tiuj silaboj ne fino en halto, i.e. /m/, /n/, /ŋ/, /w/, /j/) sed en distingo por malvivi silaboj (tiuj fino en ploziv, ie. /k/, /p/, /t/, kaj tiuj fin en glota halto).

Estis duo-maneiro tono distingo inter voĉa kaj senvoĉa por ĉia frikativo kaj sonoranto konsonantoj, tri-maneiro kaj kvar-maneiro distingo por plozivoj kaj afrikatoj. La kvar-maneiro okazi en labialoj (/p pʰ b ʔb/) kaj dentaloj (/t tʰ d ʔd/); la tri-maneiro okazi en velaroj (/k kʰ g/) kaj palataloj (/tɕ tɕʰ dʑ/). La glota haltoj de ĉiu aro ŝajne manka.

La grava ŝanĝoj inter Malnova Taja kaj moderna Taja estis pro perdi voĉa distingo kaj la aldonita tono spliti. Eble ĉi tiu ŝanĝoj havi okazi inter ĉirkaŭ 1400 kaj 1600 AD, eble okazi ĉe diferenca fojoj en diferenca partoj de la Taja-paroli regiono. ĉio voĉa-senvoĉa paroj de konsonantoj perdita la voĉa distingo:

- ebenaĵo voĉa plozivoj (/b d g dʑ/) iĝi senvoĉa aspiracio plozivoj (/pʰ tʰ kʰ tɕʰ/).
- voĉa frikativoj iĝi senvoĉa .
- senvoĉa sonorantoj iĝi voĉa

Referencoj

* ȵ prononciĝas kiel tʰ aŭ d, depende de la vorto.

** La glota plozivo impliciĝas post mallonga vokalo sen finiĝo, aŭ per la silenta ə antaŭ vokalo. Oni atentu, ke tiu simbolo uziĝas ankaŭ por la longa vokalo /ɔː/ -ə.

1. ↑ Oomoto Internacia, oktobro 1935 (elŝuto en formato PDF, arkivigita) (https://web.archive.org/web/20150224071830/http://www.onisavulo.com/app/download/6368586991/10OOMOTO_INTERNACIA_1935Oktobro.pdf?t=1353409250)

Aliaj projektoj

Elŝutita el "https://eo.wikipedia.org/w/index.php?title=Taja_lingvo&oldid=6229796"

Ĉi tiu paĝo estis lastafoje redaktita je 02:06, 23 nov. 2017.

La teksto disponeblas laŭ la permesilo Krea Komunaĵo Atribuite-Samkondiĉe 3.0 Neadaptita; eble aldonaj kondiĉoj aplikeblas. Vidu la uzkondiĉojn por detaloj.